

prate pomoćne trupe za Moskvu, Žežnička uprava ih je zadržala. „Boljševici“ zbaciše mjerodavne organe i uputile voz s vojskom za Moskvu.

Pričanja Kerjenskijevog privatnog tajnika.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Stockholm, 20. novembra.

Iz Tornea je danas stiglo malo putnika. Ali se među njima nalazi Kerjenskov privatni tajnik, koji je sa lažnim putnim listom jednog engleskog ratnog dopisnika prevario grančne straže boljševika i sretno došao do švedske oblasti. On je u Haparandi pričao dopisniku „Stockholm Tidning“, da je Kerjenski pobegao, ali da se ne zna gdje se nalazi. Kornjilov nije nikako učestvovao u borbi, on je za sve vrijeme bio u zatvoru. Tajnik Kerjenskog veli: U Petrogradu od nekoliko dana na ovam vladu putun mir. Ali se ne zna, koliko će dugo boljševiki biti gospodari položaja, jer mogu nastupiti nova iznenadjenja.

Vojска na frontu protiv Kerjenskog.

Mir u Petrogradu.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Stockholm, 20. novembra.

Petrogradski vojnički revolucionarni komite uputio je ovaj bežični brzojav, koji donosi „Izvještaj“, list koji u Helsingforsu izlazi:

Od kako je savladaan otpor Jumkerske škole, u Petrogradu vlada potpun mir. Nema više nikavih pogroma, po ulicama se više ne dogadjaju kradje. — Mjesni savjeti sa crvenom gardom i garnizon, zajedničkim radom, održavaju odlično red u gradu. Sa svim frontova dolaze izaslanstva, da se obavijeste o pravom stanju stvari. Većina izaslanika izjavljuje, da je vojska na frontu na strani boljševika. Lažnim brzojavima Kerjenskog se tamo ne vjeruje; vojska ne ocenjuje više položaj prema frazama, nego prema djelima. Ako bi Kerjenski ponovo došao do vlasti, zavlađala bi buržoazija, s toga se čete i pridružuju borbi protiv Kerjenskog.

Kerjenski pokušao samoubištvo?

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Basel, 20. novembra.

Prema vijesti „Matina“ Kerjenski je, iz očajanja što anarhija u Rusiji sve više raste, pokušao da izvrši samoubištvo.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Rotterdam, 20. novembra.

Prema izvještajima iz Petrograda sumnja se, da li je Kerjenski u opšte još u životu.

Nekoliko hiljada kadeta ubijeno.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Stockholm, 20. novembra.

Svedski gradjani, koji dolaze iz Petrograda, pricaju, da je tamo posljednjih dana vrlo mnogo krvi proliveno, a naročito da je nekoliko hiljada kadeta ubijeno.

Moskovski Kreml oštećen.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Stockholm, 20. novembra.

„Socialdemokraten“ javlja iz Haparande, da je moskovski Kreml jako oštećen.

Nova potapljanja.

Kb. Berlin, 20. novembra.

Wolffov ured javlja: Djelovanjem naših podmornica potopljeno je u zatvorenom području oko Engleske opet 14.000 brutto registrovanih tona.

Načelnik admiralskog stožera mornarice.

valo, da je za cijelo neko valjano i često čeljade. Ali to nije dosta. Samo se po sebi razumije, da smo u istom času odlučili biti njeni pratoci, par distante, a prema potrebi i branitelji. Čuvati, štitnici, kako hoćete.

Ali evo ona već zaokreće u drugu ulicu, koja nije baš suviše osvijetljena, a iz tame joj dolazi u susret opet neka „tamna sjena“.

Bit će svakemu razumljivo, da smo mi, budući da smo odlično bili njeni štitnici, branitelji i čuvari, morali spak biti sasvim na čistu, koga će moći to štititi. Da je to dobra, poštena gradjanka o tom nas uvjerava njeni odjeli. Valja dakle ustanoviti, gdje je ta dobra gradjanka bila do te kasne dobe? Valjda nam niko živ ne će ovu skupuljanzost upisati u zlo! ...

Dakle gdje je bila?

Za cijelo se zadržala kod prijateljice.

To bi lako moglo biti. To je sigurno! (U ovom sam naime času opazila, kako se opet sretno rješila na pasniku).

Jest, ali kako se je smjela tako dugo zadržavati? Već je pola dva iz jutra!

Kako je smjela? (Ja sam naime oduševljena!) Valjda je brat obećao da po nju. Ona ga čekala. Prijateljice se sve raziži. Brat nije došao. Ona ga je još uviđek čekala, a kad je već vidjela, da ga ne će nikako biti, odučila se ići sama.

Ali mogao ju je tko od prijateljica roda sprovesti.

Ali možda njeni prijateljici nema nikoga.

Ofenziva protiv Italije.

Skraćivanje fronta u Italiji.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Rotterdam, 20. novembra.

Iz Londona se javlja: U svome izvoduveli „Times“, da se položaj u Italiji nešto poboljšava, ali će još nekoliko dana biti kritičan.

Reuterova dopisnik u talijanskom glavnom stanu javlja pod jučeranjim danom, da lijepo vrijeme dozvoljava da ponovo otpočne borba i da se sad borba vodi na južnom grebenu visoravn „Sedam opština“, od planine tz-medju Brente i Plave i od zapadne Piave do morske obale. Visoravan „Sedam opština“ se uzdiže, kao neki zaklon, nad venecijanskim ravnicom. Austro-ugarske i njemačke čete vrše ovdje u kratkim razmacima čitav niz napada i to uvijek sa svježim boračkim snagama, sprečavajući pri tome Talijane da dovlje pojačanja ili da se odmore od napora i da popravljaju oštećene položaje. Na Piavi je borba tako isto vrlo žestoka.

„Daily Mail“ javlja, da je talijanski front, koji je prije povlačenja bio 700 km, dugačak, sad jedva 300 km, dug. Ali su neprijatelji u letiličama daleko nadmoćniji.

Jak pritisak na lijevom talijanskom krilu.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Ženeva, 20. novembra.

Na osnovi posljednjeg izvještaja generala Diaz-a javlja: „Agenzia Haas“: Na najslabijem dijelu talijanske vojske, lijevom krilu, traje vrlo jak pritisak saveznih nadmoćnijih boračkih snaga: Njemačke i Austro-Ugarske. Tamo je položaj vrlo ozbiljan, medutim je još nejasno, kakav će položaj biti u centru i na desnom talijanskom krilu.

Napuštanje Venecije.

Kb. Lugano, 20. novembra.

„Corriere della Sera“ javlja: Slike Tizianove i Pavla Veronesa donešene su iz Venecije u Florenciju. Stanovništvo Venecije napustilo je dječinice varoš. Listovi se sele u Rim, banke i trgovačke kuće u ostala mesta.

Kriza u engleskoj владi.

General Smuts kandidat za engleskog ministra predsjednika.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

München, 20. novembra.

Haaški dopisnik „Münchner Nachrichten“-a javlja: svome ligu, da se u dobro obavijestenim krugovima sporazumni sila general Smuts označuje kao mogući naslijednik Lloyd-a Georgea. U današnjoj Engleskoj je sve moguće. Smuts je general i političar ujedno i on bi očvidno trebao da zatrpa jaz između političke i vojničke uprave.

Kb. London, 20. novembra.

Pred prepunom kućom započela je u engleskom donjem domu debata o savjetu saveznika i govoru Lloyd-a Georgea u Parizu sa formalnim Asquithovim predlogom za odlaganje. Asquith je gdješta od pariskog govora Lloyd-a Georgea podvrgao kritici i najposlije izveo, da savjet saveznika nije sredstvo za lijek. Dosađašni neuspjesi sporazuma nijesu se mogli sprječiti, čak da je savjet sporazuma bio već i organizovan. Poslije Asquitha govorio je još nekoliko govornika. Zatim je debata zaključena.

Kriza u engleskoj vladi.

General Smuts kandidat za engleskog ministra predsjednika.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

München, 20. novembra.

Pred prepunom kućom započela je u engleskom donjem domu debata o savjetu saveznika i govoru Lloyd-a Georgea u Parizu sa formalnim Asquithovim predlogom za odlaganje. Asquith je gdješta od pariskog govora Lloyd-a Georgea podvrgao kritici i najposlije izveo, da savjet saveznika nije sredstvo za lijek. Dosađašni neuspjesi sporazuma nijesu se mogli sprječiti, čak da je savjet sporazuma bio već i organizovan. Poslije Asquitha govorio je još nekoliko govornika. Zatim je debata zaključena.

Kriza u engleskoj vladi.

General Smuts kandidat za engleskog ministra predsjednika.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

München, 20. novembra.

Pred prepunom kućom započela je u engleskom donjem domu debata o savjetu saveznika i govoru Lloyd-a Georgea u Parizu sa formalnim Asquithovim predlogom za odlaganje. Asquith je gdješta od pariskog govora Lloyd-a Georgea podvrgao kritici i najposlije izveo, da savjet saveznika nije sredstvo za lijek. Dosađašni neuspjesi sporazuma nijesu se mogli sprječiti, čak da je savjet sporazuma bio već i organizovan. Poslije Asquitha govorio je još nekoliko govornika. Zatim je debata zaključena.

Kriza u engleskoj vladi.

General Smuts kandidat za engleskog ministra predsjednika.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

München, 20. novembra.

Pred prepunom kućom započela je u engleskom donjem domu debata o savjetu saveznika i govoru Lloyd-a Georgea u Parizu sa formalnim Asquithovim predlogom za odlaganje. Asquith je gdješta od pariskog govora Lloyd-a Georgea podvrgao kritici i najposlije izveo, da savjet saveznika nije sredstvo za lijek. Dosađašni neuspjesi sporazuma nijesu se mogli sprječiti, čak da je savjet sporazuma bio već i organizovan. Poslije Asquitha govorio je još nekoliko govornika. Zatim je debata zaključena.

Kriza u engleskoj vladi.

General Smuts kandidat za engleskog ministra predsjednika.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

München, 20. novembra.

Pred prepunom kućom započela je u engleskom donjem domu debata o savjetu saveznika i govoru Lloyd-a Georgea u Parizu sa formalnim Asquithovim predlogom za odlaganje. Asquith je gdješta od pariskog govora Lloyd-a Georgea podvrgao kritici i najposlije izveo, da savjet saveznika nije sredstvo za lijek. Dosađašni neuspjesi sporazuma nijesu se mogli sprječiti, čak da je savjet sporazuma bio već i organizovan. Poslije Asquitha govorio je još nekoliko govornika. Zatim je debata zaključena.

Kriza u engleskoj vladi.

General Smuts kandidat za engleskog ministra predsjednika.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

München, 20. novembra.

Pred prepunom kućom započela je u engleskom donjem domu debata o savjetu saveznika i govoru Lloyd-a Georgea u Parizu sa formalnim Asquithovim predlogom za odlaganje. Asquith je gdješta od pariskog govora Lloyd-a Georgea podvrgao kritici i najposlije izveo, da savjet saveznika nije sredstvo za lijek. Dosađašni neuspjesi sporazuma nijesu se mogli sprječiti, čak da je savjet sporazuma bio već i organizovan. Poslije Asquitha govorio je još nekoliko govornika. Zatim je debata zaključena.

Kriza u engleskoj vladi.

General Smuts kandidat za engleskog ministra predsjednika.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

München, 20. novembra.

Najnovije brzovjane vijesti.

Venizelosova putešestvija.

Kb. London, 20. novembra.

Reuterova vijest: Poslije svog bavljenja u Italiji, Francuskoj i Engleskoj vratio se Venizelos u Atinu. Na proljeće putuje Venizelos u Ameriku. Venizelosovo putovanje u vezi je sa opskrbom Grčke.

Umro britanski vrhovni zapovjednik u Mezopotamiji.

Kb. London, 20. novembra.

Umro je britanski vrhovni zapovjednik u Mezopotamiji, general Manda.

Grad i okolica.

Dnevni kalendar.

Danas je srijeda 21. novembra, po slavom 8. novembra. — Rimokatoliči: Prikazanje B. D. M.; pravoslavni: Arhanđelovan.

Casnica i činovnička kasina otvorena je do 12 sati u noći.

C. i. k. vojnički dom: Citaonica, saborište i igraonica i kantina. Otvoreno od 7 sati izjutra do 9 sati uveče. Slobodan pristup svakome vojniku.

Bogradski orfeum (u zim

prekivala jedva zamjetljive nedostatke u svladavanju intervala. Cisto je i elegantno otpjevao Weingartnerovu „Ljubavnu vatru“, a vatreno jednu magjarsku pjesmicu od Sasa. Buran i ponovni pjevak nije se slegao, dok pjevač još nije došao kognicijsku Schubertovu „Nestrpljivost“.

Tomu bariton-tenoru bio je dostojan pendant jaki i dramatski soprano gdje Vilim Mikula-Rašinove, koja je ekzatno davala kompozicije oficijala O. Rubritiusa uz pratnju samoga skladatelja. Sve te kompozicije — Proljeće, Želja, Oslobođenje a naročito posljednja „Onima, koji vide“ (od slijepog poručnika Huberta) — pokazuju ozbiljno nastojanje darovitog skladatelja, da u moderno ruho zađene intimne lirske raspoloženja. Osobito su interesantna dramaška mjesto, koja je gdje Mikula opernom snagom poterala i tako im dala osebujan izražaj. Obilan pljesak nagradio je i skladatelja (i njegovu topnu igru uz klavir) i pjevačicu, koja je osim toga dobila ogromnu kitu cvjeća sa zajedničkim vrcama. Moralni je uspjeh i drugog koncerta bio na umjetničkoj visini, a da ni materijalni nije zaostajao, pokazuje činjenica, da je za indove i sročad invalida unišla lijepta sveta: preko tri hiljade kruna! Koncert je svojom posjetom počastio sam gouvener kao i zastupnici vojnih oblasti, dok je civilnog putstva bilo oko 300 posjetnika. Za vrijeme odmora navrilo je općinstvo u „buffet“, za koji je skrbilo „slabško odijeljenje“ na čelu s natpor. Justom, koji je bio aranžer cijelog koncerta, pa i njega ide nemala zasluga za preksinočeni osobiti uspjeh.

O.

U mesto pomena — za sirotinju.

Gospodja Milka Jovana Popovića, u mjesto dvogodišnjeg pomena svome sinu poč. Milanu Popoviću, rezervnom potporučniku, priložila je sirotinskom odjelenju opštine grada Beograda svotu od 60 kruna, kao svoj prilog za pomaganje sirotinje beogradske.

Traži se porodica.

Porodica Mikloša Mandića, nekadašnjeg služitelja, koji je nekad stanovač u Kočinoj ulici broj 49, potrebljeno je, da se javi uredu tajništva opštine grada Beograda, radi izvjesnog hitnog saopštenja.

Preseljena VIII. prodavnica mlijeka.

Osmi prodavnica mlijeka, koja se do sada nalazila u zgradbi prodavnice životnih namirnica opštine grada Beograda X. reona u Bitoljskoj ulici broj 11, preseljena je danas u zgradu u Bitoljskoj ulici broj 54, gdje se od sad izdaje i mlijeko.

Obustavljena istraga.

Svojevremeno je javljeno, da je poslanički savjetnik izvan službe dr. Milorad V. Radulović zbog preterivanja cijena privoren i da je protiv njega povedena istraga. Kako nam sada javlja advokat dr. Maksimiljan Eltes, postupak je protiv dr. Radulovića zbog pomanjkanja bilo kakvog krivičnog čina obustavljen.

Dnevna temperatura u Beogradu.

20. novembra: maksimum u sjencu 6.4 (prema jučerašnjem +2.5), na suncu 8.5 (+4.7). Temperatura zemljane površine 6.4 (+2.8) stepena Celsiusovih.

Vrijeme na Baštanu.

20. novembra: U južnoj Ugarskoj, Srbiji, zapadnoj Bugarskoj, istočnoj Vlaškoj i Dobrudži magla ili ponajviše nebo zastrio oblaci u visini od 800 do 1400 metara. U ostalim krajevima prilično vedro ili bez oblaka.

Književne vijesti.

Marin Bego „Novele“.

Matica Hrvatska izdala je među beletrističkim knjigama i „Novele“ mladoga dalmatinskog pripovjedača Marina Bega. U cijeloj zbirci su svega četiri pripovjetke: „Cvećarka“, „Jelica“, „Ošteta“ i „Dvije sestre“. Dogadjaji su vrlo lijepo izneseni i pružaju nam vjernu sliku života i morala narodnog. Tipovi su obični, svakidašnji ali ne vulgarni, jer je autor umio da skine sa njih masku svakidašnjice i da nam prikaže ono, što obično u životu ne vidimo ili nećemo da vidimo; a to je unutrašnji, duševni život čovjeka. Jer svaki čovjek ima dva života. Jedan je spoljni, svakidašnji, običan koji vidite na prvi pogled; ali ući u dušu svakoga čovjeka, osjećate njegove najajnije bolove i radosti, razumjeli svaki pokret u njegovoj duši, to je prvi uslov za uspjeh jednoga književnika. Marin Bego nam je svojim novelama pokazao da umije da vidi i osjeti sve ono, što je otima jednog običnog čovjeka skriveno.

On je umio da nam u najobičnijim nužnostima, koje svaki dan srećemo i koji nam izgledaju tako mali i nišavni, o krije jedan interesantan unutrašnji život i da nam ga vrtca tako lijepo i jasno, da nas za ono što nam izgleda ružno i nedostojno našega interesovanja, zainteresujemo i izazove naše simpatije i ljubeću. Tako nam u pripovjetci „Dvije sestre“ pruža jednu interesantan psihološku sliku: Jandra je djevojka, koja je, prevarena od svoga dragana došla sa sebe u varoš da služi. Ali je u gradu pretrpjela mnogo nevolja i jada; život i bijeda u njemu otupili su joj i razum i srce, i ona je padala sve niže i niže, dok nije promjenila ime i postala — Mira, djevojčica fabričkih radnika. Ona ne osjeća više stida ni grize savjesti, ne, ona je potpuno otupjela i jedino još što zna, to je da obuče crvenu haljinu i da se „našminka“ za radnike...

Ali jednoga dana ona dobija pismo od svojih od kuće, u kome joj siromašni roditelji, seljaci, javljaju, da će joj poslati mladu sestru da se ona o njoj stara. To je pismo bilo za Miru Božji sud. Ona, da se stara o sestri? O sestri koja je mlada i nevina, i koja nezna kojim životom živi ona, Mira! I ta nevina i dobra sestra probudila je svojim dolaskom u Miru sve, što je bilo dobro i čisto u njoj, a što je život u gradu isprljao i umrlio. I osjetivši odjednom svu strahu svoga života, osjetila je u isto vrijeme da joj je dužnost, da svoju sestru sačuva od takvog života, i da joj ne dopusti da osjeti bijedan položaj, u kome je ona sama. I ta djevojka, koja do juče nije ništa osjećala ni misila, ništa i nikada volela, osjetila je od jednom silnu ljubav prema svojoj mlađoj sestri, i jednu jaku volju, da je sačuva od propasti, kojoj je ona sama podlegla. Tvrdo odlučivala da svoju sestru sačuva od toga života, ona joj ne kazuje ništa ni o svom životu i kradomice od nje odilazi na svoj stari zanat, da bi imala čime hraniti sestru. Ali je sestra počela sumnjati u Miru, jednoga dana kad Mira nije bilo kod kuće, doznao je na najstrašniji način za bijedni život svoje sestre. Jedan od Mirinih prijatelja došao je u kuću pa kada nije našao Mire — uzeo je njenu sestru, koja poslije toga na najveći užas Mirin — poludi. Cijela je stvar neočišćeno lijepo obradjena i ostavljena dubok mitak na čitaoca.

„Ošteta“ je takodje vrlo dobra slika seoskoga života i moralu. Tu su dva sela, Rakovci i Bijelopolje, koja se medju sobom glože i čiji seljani samo misle, kako će jedni drugima što više napakostiti i štete učiniti. Ali neki Rakovčanima nije bilo dosta to, nego se dogovore da Bijelopoljcima nanesu i neku sramotu. I jednoga dana njih petorica ulivaće na pasi jednu bijelopoljsku lijepu snašu i osramote je. Sud ih poslije toga osudi na po dvije godine robije, i da svaki od njih ima da plati osramočenoj ženi po sto forintu oštete. Sto forinta oštete za razoren sreću u braku, za pretrpjenu sramotu! Istina muž je nije otjerao od sebe, ali nije bio više onakav, kakav je bio ranjivo. Ali se ipak nekako živjelo; ona je bila ponizna i skrušena i nadala se, da će time ipak predolžiti svoga muža. Vrijeme je prolazilo i njih su dvoje živjeli mirno i lijepo kao brat i sestra. Ali jednoga dana puče po selu glas, da dolaze natrag Rakovčani pušteni iz затvora, a u isto vrijeme sa tim glasom dodje i jedno pismo od advokata iz varoši njemu, mužu, da je „ošteta“ za njegovu ženu naplaćena od krivaca, i da on treba da dodje da je podigne. I sad se u njemu budi ponos osramočena čovjek. On neće tu oštetu, ona njemu ne treba! Neka je uzme ona, njegova žena, ako njoj treba. I poslije dvije godine počinje da izbjegi dugi prikrivani bol i poniženje, podstičći ga na osvetu. I mučeci se sam duševno on počinje da muči i svoju ženu. A sirota žena koja je, toliko obradovana tim pismom mislila da će sad sve poći po starom — jer novac je ipak novac! — gledala je zaprepašeno kako sve njene nade propagada, i kako taj novac, za koji je ona mislila, postaje jedna nova i neprelazna provallja između nje i njenoga muža. Jer otkako je taj novac, ta „ošteta“ ušla u kuću, od tada je kuća slabo vidjela svoga domaćina. Međutim su Rakovčani imali mnogo štete i nevolje, dok jednoga dana nije jedan Rakovčanin zatekao svoju ženu u ogradi sa mužem onem, koj su oni platili „oštetu“ i ubio ga.

Ličnosti su vrlo lijepo ocrteane i cijela stvar daje vjernu sliku seoskog života.

Ni druge dvije stvari ne izostaju iz ovih, i svaki onaj ko voli da vidi život onakav, kakav je u stvari, nači će veliko zadovoljstvo u knjizi mladoga pripovjedača.

H.

Novi Gjorgie Brandes.

Ovih dana izišlo je u Kopenhagu novo djelo poznatog danskog literarnog

istoričara, pod naslovom „Napoleon i Garibaldi“. Ovdje je sabrano većina rasprava i članaka i govora, sve pisano posljednjih pet godina. Knjiga je veoma oprežna: predmeti su izabrani iz Stoga Zavjeti i moderne Amerike, iz istorije i književnosti evropskog Srednjeg Vijeka, moderne Francuske, Kine i Japana. To je novo svjedočanstvo neiscrpne duševne snage svoga pisca i njegove stalno pokretnе maštne, njegovog živog, sjajnog shvaćanja svega, o čemu on piše i u šta se on uživio.

Narodna privreda.

Kemijska u službi poljoprivrede.

(Nastavak).

Jedan mali dio od vode, što se popne do lisca, upotrijebi biljka kao hranu, za pravljenje štirka, šećera, masti itd., a veliki dio opet izvjeti kroz sićuće otvore lisca. Ovo isparivanje vode bilo je u naučni posebno ime, jer je skopčano s izjancem hrane iz zemlje: zovemo ga transpiracijom lisca. Lisće transpirira i dan i noć, ali u suhom vazduhu i u toplim vremenskim više, nego u vlažnom vazduhu i noću. Trave transpiriraju ljeti tako mnogo, da za jedan čas ispare više vode, nego što su teške.

Uzmemo li u račun svu materiju biljke, a ne samo plod, to bismo mogli reći, da naši usjevi ispare 300 puta više vode nego što donese organske materije. Znato je, da jače bilje u svemu ispari više vode nego slabije, ali kad se izračuna i težina biljke, onda izlazi, da je slabija biljka na svoju težinu više isparila. Jedna trava, bio za svog života proizvede samo 1.1 gram suhe materije, ispari 956 grama vode. Druga ispari 3385 gr. vode, dok proizvede 8.48 gr. suhe materije, a treća ispari 7451 gr. vode, dok proizvede 25.5 gr. suhe materije. Prema tome isparila je trava u prvom službu na svaki gram suhe materije 724, u drugom 399, a u trećem samo 232 gr. vode. Kako ovim isparivanjem odu velike množine vode u vazduhu, pojmljivo je, kad računamo na hektar oranice. Ako npr. na jednom hektaru površine rodi 100 metričkih centara neke biljke, to je ona za svog života isparila 30.000 metričkih centara ili tri milijuna kilograma vode. Kad bismo svu vodu izlili od jedanput na hektar oranice, to bismo dobili 300 milimetara debljine sloj vode, ali polovinu od onoga, što preko cijele godine padne kao kiša u srednjoj Evropi. Iz tog bi čovek možda izveo pravilo, da u svima krajevima, gdje padne kiša do 800 mm, bilje ne trpi od suše. Ali to ipak ne stoji, jer od čitave kiše od prilike samo jedna trećina doprće do korjenja, dok ostale dvije trećine nešto ispare, a nešto procure u dubinu zemlje, da nam negdje izbiju kao izvori. Samo dakle u onim krajevima, gdje bi padao 900 mm, kiša, ima bilje vlagu u izobilju, dok je u svim drugim mjestima upućeno na rosu.

Utvrđeno je da bilje ne troši na svakom zemljištu istu množinu vode: na zdravoj, jake oranicu zavojjava se manjim obrokom no na mršavoj zemlji. Jer sto god je zemlja siromašnja u mineralnim solima, to je više vode mora probiti, da se rastvoriti vlastitim odjeljenjima sjeverno i istočno od Verduna imala su uspjeha.

Transpiracija je važna i za kreanje sokova. Korjen je u stanju, kao što smo čuli, podići vodu samo do 15 metara, a lišće se kod mnogog drveća diže i 100 metara u vis. Da i do ovog lišća doprće voda iz korjenja, uzrok je isparivanje, i tako nam, evo, sumčana topinja diže rudenje vrat u vis.

U krajevima, gdje ne padne toliko kiša, koliko smo naveli kao potrebno, pomaju se ljudi na različne načine. Jedan od načina, koji se na više mesta uspiješno upotrijebjava, jeste inicijacija, za vanje njeva. Zalijevanje ima i tu dobru stranu, da snabdjevaju zemljište vodom, u vodi rastvorenim solima polagano i džubri. Na žlost, zalijevanje oranice staje u današnjim prilikama tako skupo, da se samo u izvjesnim krajevima može predviđati. Drugi radnji za predupređivanje suše se u pljevljenju korova. I korov transpirira, kao i pliamento bilje, i sve što ispari on, to je za usjev grublak. Radi toga dobro je baš za sušu preduzeti pljevljenje. Od vinogradara može biti svaki dan, da im dobro opljevije neke braze donesu baš za sušu ne samo usjevljeno nego i najveću berbu.

U drugom redu predupređuju sušu i djubrenje zemlje, osobito djubrenje sa žitom. Jedan uzrok je ovome bez sumnje moć mineralnih soli, da privlače vlagu; ali glavno djelovanje bilje u tome, što biljka kod djubrenja bolje ojača, pa dublje pušta korjen u zemlju, i tako sušu vodu i iz daljih slojeva. O tome možemo se lako uvjeriti, ako uzmemo za ogled tri jednakne parcele, te zasijemo ih istim usjevom. Prvu parselu oslavlj

mo sudbinu, drugu nadjužimo amonijum-sulfatom, a treću šalitrom. Ogled izvedimo jedne sušne godine, kad u aprili, maja i julu nije pale ni polovina one kiše, koliko obično pada. Prva parsel neće nam donijeti ni treći dio od roda, što ga je nizom nekoliko godina donosi; druga će donijeti preko polovinu, dok se na žetu treće parcile neće ni poznati, da je vladala suša. Posljednja parsel donijet će oko 700 kilograma organske tvari, te je po svoj priliči isparila oko 2.000.000 kilograma vode. Kišom je, međutim, palo samo za jednu trećinu, 760.000 kgr. vode. Od kud je, dakle, mogla doći ostala voda nego iz zemlje!

Poznato je, da amonijačne soli privlače najviše vode na površini zemlje, gdje je nadjubrena zemlja najsuvlja, dok je nedjubrena zemlja u dubini od 185 m. najvlažnija, a djubrene su zemlje suvije, jer je korjen dublje ulazio u vodu i sisao. Protiv suše bori se, međutim, i samo lišće, jer se na suncu zatvaraju one rupe, kroz koje voda vjetri, a i samo zemljište, jer, kao što čemo čuti na drugom mjestu, ne propušta svaku zemlju vlagu jednako. A na kraju bili još spomenuo, da usjevi pade samo od prekomjerne suše, dok im umjerena suša nekako prija: ranije zameću cvijet i plod, i u plodovima više saberu štirka i šećera.

I previše vode je od štete rastinju, jer voda istjeru vazduh iz zemlje, pa krenjem nema vazduha da diše, nego se njuši, i strune.

(Nastaviće se.)

Postljednje brzjavne vijesti.

Izvještaj njemačkog vojnog vodstva.

Kb. Berlin, 20. novembra.

Front poveljstvenika Rupprechta bavarskog:

Topnička borba u Flandriji juče se poslije podne znatno pojačala od houthoulsterske šume do Zandvoorde. Ona je nesmanjenom žestinom trajala i tečajem noći. Jaka razaranja vatra bila je uperenata na borbeno područje kod Poelkapelle i Passchendaele. Isto je tako borbeni djelatnost oživjela i u Artois, s obje strane Scarpe, kod Dulecourt i Queant (?). U borbi na nož odbijena su neprijateljska izvidjačka odjeljena.

Front njemačkog poveljstvenika:

Sjeverno od Solsona i na istočnoj obali Maase vatra se prema prednjim danima znatno pojačala. Iza nje slijedio je napad jednog francuskog bataljuna protiv chauveau šume; napad je uz teške gubitke napadača odbijen, a na našim je rukama ostanuo izvjestan broj zarobljenika. Naša razaranja vatra raspršila je neprijatelja, koji se još uveće više puta spremao da ponovi nap

CIJENE OGLASIMA:

Osmina jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje 10 helera
 Pripisano: Petna jednog milimetar retka (70 mm široko) staje 40 helera
 Bilješke: Petna jednog štamparskog retka (70 mm široko) staje Kruna 4
 Mali oglasnik: Jednostavna riječ 7 helera, sa masnim slovima 14 helera.

ZUBNI-ATEЉE

J. SIDVERCA

DIPLOMIRANI DENTIST

Beograd, Kralj Milana ul. 57,

specijalist za vještacke zube

zlatu i kaučku po najboljoj

američkoj metodi. Iz-

ada soldnja. Materijal najbo-

lje kakvoće. Prima od 8—12

12—6 sati po podne.

941

Kupovine i prodaje.

I-va vrsta driva

Grab, Cer i Granica, može do-

biti ko ima kola i to šumski

metar u Ratovici, Uptali Klos

Slavija Milošević. 33982-2

Dve bognampe

za ka bit osvjetljenje sa ap-

ratom na prodaju, Uptati Kralj

Aleksandra ulica br. 10. Beo-

grad. 33904-2

Prodaje se odmah

Ujepa američka peć (Fall-

Ofen) Gundulićeva ulica 8.

33914-2

Na prodaju

Iz slatke ruke kuća, po-

stoeća u Jevremovoj ulici

br. 63. Za uslove upitati u

Rige od Fere ul. br. 4.

33927-2

Supun odličan

za pranje veša 10 kruna kilo,

prodaje se i na manje količine

u radnji K. Feldmann, Vuk

Karadžić ulica 8. 33938-2

Namještenja.

Poslastičarski pomoćnik

spreman, može biti i mlađi

čovek, potreban je. Javiti se

uredništvu pod znakom „Mo-

mok 635“. 33908-3

Truži se vještina vezila

za bijelo rabilje. — Uptati

Kneza Mihajla ul. 18. II. spr.

desno od 10—12 s. prije podne.

33940-3

Stanovi.

Jedan veliki

dačan sa dvije sobe, gdje

je bila drogerija „Guslar“

Kolarčeva br. 5, izdaje se

odmah pod kirklu. Pitati u

avilji i u Ratarskoj ul. 24.

33931-4

Jedna udobna

kuća sa četiri sobe, pred-

sobljim i ostalim prihadež-

nostima, zasebno u Bitoljskoj

ulici, izdaje se. Pitati

Ratarska br. 24. 33932-4

Razno.

Platino ili klavir

traži se pod najam. Ponude

podneti administraciji pod „Pl-

atino 629.“ 33939-5

KORESPONDENCIJA.

Dari Stanojlović, Leskovac.

Vaš kum ima pismo

od svoga sina, da je Vaš

muž živ i zdrav. Preduzete

su mire, da dodjeđe sa

njim u vezu. Sin Milev

Paranov Javio se prije mje-

saca dana u Kraljevo. Cu-

pličkoj kumi otac umro,

snajino dijete starje umrlo,

mladje rahilišno, neka ne

dolazi. Čupić se Javio skoro

svojoj snazi. Sve sam po-

ruke izvršila. Pozdrav. Mi-

lica Popović, Aleksandrova

ul. 29, Beograd. 33899-8

Jovanu Premoviću, Ze-

neva, da dostavi Tl-

motjeviću. Molim vas da

poradište, gdje treba da mi

pošalje ma kolika nov-

čana pomoć za izdržavanje

porodice, jer sam bez rad-

nje u oskudicu. Blagodaran

Aksentije Vidaković, opan-

car iz Smedereva. 33899-8

Jovanu Premoviću, Ze-

neva. Molim vas da me iz-

vještite za moga muža

Milorada Tadića, Žandar-

merijskog narednika, na-

čelstvo Smederevo, koji se

nije javio od maja mjeseca.

Blagodarna Ruža Tadić,

Grocka br. 286, Beograd.

33892-8

U subotu 24. novembra u crkvi Sve-

to-Savskoj, u 10¹/₂ sati prije podne da-

vaću trogodišnji pomen svome mužu

† Ljubomiru Radovanoviću

poslužitelju vraćarske Štedionice, redovu 7. puka III.

poziva.

Beograd, novembar 1917. god.

Molera (Vrljarska) ulica 68.

Ozalošćena supruga

Leposava Lj. Radovanović

Leopolda

Leposava

Leposava